

опитаних підлітків відповіли, що куріння завдає шкоди здоров'ю і є причиною багатьох захворювань.

Отримані результати свідчать про наявність у значній кількості підлітків помірної тютюнової залежності. Мабуть, це є однією з причин того, що спроби частини опитаних підлітків (29%) кинути палити виявилися без ефекту або з тимчасовим ефектом. Основною причиною невдач є слабка мотивація і тютюнова залежність.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАВЧАЛЬНОГО САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ

Голованова І. А., Товстяк М. М., Сенько А., Ханенко О. Г.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна

Однією з умов ефективності будь-якої діяльності є наявність у її суб'єкта навичок самоменеджменту. Як зазначає В. Шатун, попри певні відмінності у тлумаченні цього поняття різними вченими, мова завжди йде про постановку мети, планування роботи і розподіл часу, техніку роботи, систематизацію, організацію роботи і контроль, про питання, тісно пов'язані з власною поведінкою, з власними справами і звичками.

Формування зазначених навичок є важливим завданням під час адаптації першокурсників. Цей період, що хронологічно відповідає першим місяцям навчання, вимагає від юнака чи дівчини насамперед істотної перебудови системи навчальної діяльності відповідно до вимог вишу. Дослідження, проведені українськими психологами Л. Подоляк та В. Юрченком, засвідчують, що «першокурсники не завжди успішно оволодівають знаннями не тому, що отримали слабку шкільну підготовку, а через несформованість якостей, які визначають готовність до навчання у вищій школі». Це, зокрема, здатність навчатися самостійно, вміння контролювати й оцінювати себе, врахування індивідуальних особливостей власної пізнавальної діяльності, вміння правильно розподіляти свій час для самостійної навчальної підготовки й відпочинку, самодисципліна тощо.

Самостійна робота як вагомий складник навчального процесу досить яскраво показує особисту неготовність студента до самоврядної навчальної діяльності. Її якісне виконання вимагає здатності до раціонального структурування позанавчального часу, правильної розстановки пріоритетів, вміння грамотно і в належному обсязі розширювати обсяги навчальної інформації чи уточнювати її, а для цього – самокритично ставитися до власної обізнаності в наукових основах дисципліни, що вивчається, шукати допоміжні

інформаційні джерела і правильно ними користуватися, аналізуючи та узагальнюючи наведені дані. Студент повинен мати змогу самотужки справитися з дидактичними ускладненнями, що виникають у цьому процесі, або ж організувати свою діяльність таким чином, аби, при потребі, мати часовий ресурс і комунікативні канали для отримання допомоги від викладача, тощо.

Вирішення цих проблем не слід покладати виключно на студента. Методичне забезпечення навчальної дисципліни, зазвичай, включає необхідні вказівки та рекомендації, користуючись якими, студент створює прийнятну для себе і успішну з точки зору навчального результату модель самоменеджменту навчальної діяльності в умовах самостійної роботи.

Одна з особливостей самостійної роботи, яку слід враховувати на етапі навчальної адаптації першокурсників, пов'язана з індивідуальною специфікою кожного студента. Ця особливість здатна як гальмувати адаптацію і відповідні їй процеси формування навичок самоменеджменту, так і, при вдалій методичній інструментовці, прискорювати її, забезпечувати більш якісний результат. Йдеться про диференціацію завдань, що ставляться перед студентами, їхню відповідність актуальним можливостям і запитам молодої людини. Так, зокрема, можемо навести, як приклад, прийом делегування викладачем своїх повноважень найбільш успішним студентам. Це може бути призначення відповідальних у мікрогрупах за своєчасне і якісне виконання завдань; коучинг, коли більш успішні студенти на прохання викладача консультують тих, хто самотужки не встигає чи не може на належному рівні виконати завдання; взаєморецензування письмових робіт тощо. В такий спосіб ми розширюємо для менш адаптованих студентів середовище пошуку допомоги, причому – за рахунок взаємодії з психологічно і соціально більш близькими, ніж викладач, суб'єктами, що в більшості випадків сприяє інтенсивнішій комунікації, відкритості в обговоренні власних навчальних проблем.

Що ж до більш адаптованих студентів, то відкрите делегування їм таких повноважень є не лише одним із способів визнання їхніх високих навчальних можливостей, стимулювання активного професійного саморозвитку засобами взаємонавчання, а й шляхом до визнання в соціумі, до виявлення, посилення і вдалого застосування ними власних лідерських якостей, що створюють міцне психологічне підґрунтя для вироблення в них максимально успішної моделі поведінки як у процесі навчання, так і, в подальшому, у професійній діяльності.